

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2026-02-26
Besvaras senast
2026-03-04 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:544 Kommande översynskonferens för icke-spridningsavtalet

Icke-spridningsavtalet har sedan dess ikraftträdande 1970 tjänat icke-spridningen av kärnvapen väl. Det är ett av de avtal i världen som har flest antal anslutna stater och det absolut högsta antalet anslutna till avtal om vapenbegränsning med sina 191 anslutna stater. Det ses alltså som en hörnsten för nedrustning och icke-spridning av kärnvapen.

Svenska regeringar – oavsett partifärg – har i decennier understrukt ickespridningsavtalets betydelse för internationell fred och säkerhet. Det finns flera exempel på det, bland annat i utrikespolitiska deklarationer och tal i FN. Här följer några exempel.

- Utrikesminister Margaretha af Ugglas (M) betonade i den utrikespolitiska deklarationen 1993 just avtalets betydelse:

”Nästa år skall icke-spridningsfördragets femte granskningskonferens hållas. Det blir den viktigaste hittills, eftersom beslut om fördragets framtid skall fattas. Det är av största vikt att granskningskonferensen kan enas om att förlänga fördraget på obestämd tid.”

- Utrikesminister Anna Lindh (S) sa i den utrikespolitiska deklarationen 1999:

”Indiens och Pakistans kärnvapenprov har visat att hotet från massförstörelsevapen har förnyad aktualitet. Vårt mål är en värld fri från massförstörelsevapen. Regeringen verkar aktivt för att stärka det internationella samarbetet för icke-spridning och nedrustning av kärnvapen.”

- Utrikesminister Carl Bildt (M) sa i sitt anförande på NPT RevCon 2010 följande (översatt från engelska):

“Vikten av konferensen som vi öppnar här idag är självklar för oss alla. Den bör förstärka vårt ställningstagande för icke-spridningen av kärnvapen, och visa oss vägen till en värld utan dem. Denna vision kommer inte att bli verklig imorgon. Men idag måste vi alla vara redo att ta konkreta steg som ger den trovärdighet och styrka.”

- Utrikesminister Margot Wallström (S) sa i den utrikespolitiska

deklarationen 2015:

”I en orolig tid är det avgörande att agera kraftfullt för nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Sverige kommer att samverka med likasinnade länder för att uppmärksamma kärnvapens humanitära konsekvenser och för att avskaffa alla kärnvapen. Vi ska verka för att stärka icke-spridningsavtalets genomförande, för att fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar träder i kraft samt för att FN:s vapenhandelsfördrag ATT görs universellt och genomförs.”

- Utrikesminister Tobias Billström (M) sa i sitt anförande på NPT PrepCom 2024 (översatt från engelska):

“Nuvarande säkerhetsläge är alarmerande. Spänningarna mellan länder med kärnvapen - och utan - har ökat. Tillbakadragandet från internationella överenskommelser om vapenkontroll och ökningen av kärnvapenstridsspetsar med bristen på transparens är oroväckande.

Medan kärnvapenstater är speciellt ansvariga för att följa Artikel VI, bör alla statsparter aktivt följa genomförandet av fördraget om icke-spridning.

Vi anmodar alla icke-spridningsavtalets statsparter att avstå från verksamheter som motverkar eller underminerar fördragets målsättningar.

Med tanke på de negativa utvecklingarna som vi ser över världen är ansträngningar att minska risken för användningen av kärnvapen mer brådskande än någonsin.

Följaktligen bör vi alla fortsätta våra ansträngningar att förstärka icke-spridningsavtalet som en hörnsten för icke-spridningsregimen.”

När staterna möts för den elfte översynskonferensen, den 27 april till den 22 maj, på FN:s högkvarter i New York är det av största vikt att alla avtalets parter tar ett krafttag för att säkerställa avtalets framtid och tar hot om användning och risken för spridning på allvar. De senaste två översynskonferenserna har inte kunnat enas om slutdokument från konferensen, där olika grupperingar av kärnvapenstater har blockerat möjligheten att enas. Senast ett slutdokument kunde antas var 2010.

Sveriges roll här är viktig och skulle kunna vara avgörande. Vi har sedan avtalets start varit en stark försvarare av avtalets mål och syfte, bidragit med konstruktivitet och varit en tydlig röst mot kärnvapenupprustning och kärnvapenstaternas underlåtenhet att uppfylla sina nedrustningsåtaganden inom avtalet.

Det är av största vikt att Sveriges röst mot kärnvapenanvändning, mot hot om användning, mot upprustning och spridning samt för nedrustning och icke-spridning är tydlig, kontinuerlig och stark.

Med anledning av ovanstående – inte minst i ljuset av det starka blocköverskridande stödet för icke-spridningsavtalet – vill jag fråga utrikesminister Maria Malmer Stenergård:

Vad är ministerns och regeringens mål med översynskonferensen i vår?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch